СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLI. Ч. 275. Джерзи Сіти, Н. Дж., субота, 25 листопада, 1933.

VOL. XLI. No. 275. Jersey City, N. J., Saturday, November 25, 1933. THREE CENTS.

БОРОТЬБА ЗА МОНЕТАРНУ ПОЛІТИКУ ЗАГОСТРЮЄТЬСЯ

ВАШИНГТОН. — З усіх боків множаться виступи й протести проти монетарної політики федерального уряду. Закидують передовсім уряд, що публика не знає докладно, якої політики держиться уряд.

Супроти цього президент має незадовго виступити з докладним очеркненням своєї політики щодо доляра. Тимчасом з Ворм Спрінґз, Джорджія, президент відповів уже через радіо на деякі закиди проти себе. Між іншим він закидує противникам своєї політики, що вони пробують настроїти публичну опінію проти нього.

АМЕРИКА ВІДКЛИКУЄ АМБАСАДОРА З КУБИ.

ВОРМ СПРІНҐЗ (Джорджія).—Президент Рузвелт відкликав Велеса зі становища американського амбасадора на Кубі та встановив на це становище Джеферсона Кефері, котрий був досі асистентом секретаря стейту.

З огляду на те, що проти задержання Велеса на становищі амбасадора виступали головно самі Кубанці, цей крок президента Рузвелта вважають загально за доказ, що американський уряд хоче вести уступчиву політику супроти Куби та хоче утвердження теперішнього уряду, що вийшов з останньої революції.

ДОРОЖІННЯ ЖИТТЯ.

ВАШИНҐТОН. — Комішенер робітничої статистики показує, що гуртові ціни зросли за останній тиждень на 7 процентів та осягнули найвищий рівень від осени 1931 року.

Від самого обняття уряду президентом Рузвелтом гуртові ціни зросли на 20 процентів. Замітне, що само збіже за останній тиждень піднялося в ціні на 8 процентів, а інші фермерські продукти на 6 процентів.

БОЛЬШЕВИКИ РОБЛЯТЬ ДОНОС ДО ПОЛІЦІЇ.

НЮ ЙОРК. — Поліція покликала громадян Скоцка, Новака й Дубаса та випитувала їх, чи це правда, що вони хочуть зробити замах на большевицького комісара Літвінова.

Візвані представили поліції московсько-українські відносини та ворожнечу большевиків до українського руху, з якого зродилися такі доноси. Донос це певно чергова пімста большевицьких верховодів за свої невдачі підчас нападів на українську демонстрацію проти виголоджування українського народу большевицьким урядом.

ЗАКИДУЄ БАНКИРАМ НЕБАНКОВІ ОПЕРАЦІЇ.

ВАШИНҐТОН. — Перед сенатським комітетом для розсліду біржі виступав колишній фільмовий маґнат Вилієм Факс з тяжким закидом проти банкирів. Факс доказував, що банкирі використовували його тяжке фінансове положення, щоби заставити його продавати їм по дешевій ціні уділи його підприємств. У цей спосіб банкирі, говорив свідок, просто його ограбили й довели до банкротства.

СТАВЛЯТЬ МУРИНІВ НА ЛІСТУ ПРИСЯЖНИХ СУДДІВ.

ДЕКЕЙТОР (Алабама). — На списі осіб, з котрого мають бути вибрані присяжні судді, які мають видати присуд щодо вини у відомій скатсборській справі, поставлено 7 Муринів.

СЕНЗАЦІЙНЕ ДУШОГУБСТВО.

ШІКАҐО. — Американські ґазети розписуються широко про вбивство пані Рети Ґарднер Вайнкуп, котрої тіло знайдено на операційнім столі в лікарській кімнаті лікарки пані Аліси Линдсі Вайнкуп, тещі вбитої.

Жертва впала від кулі, вистріленої в майже голе тіло в плечі. Це відразу кинуло підозріння, що її вбив хтось, до кого вона мала велике довіря. Спершу підозріння впало на її мужа, котрого тоді не було вдома. Довідавшися з ґазет, що його шукають, муж перекрався через кордон поліції на залізничім дворці й віддався в руки поліції. Поліційні лікарі підчас автопсії знайшли в тілі дівчини хльороформ. На тій основі поліція арештувала пана д-ра Алісу Линдсі.

БОРОТЬБА ЗА УМОВИНИ ПРАЦІ.

НЮ ЙОРК. — Робітничі юнії протестують проти голосування над юніями в електричних підприємствах Едисона, закидуючи зарядови вмішування в голосування через невідповідний натиск. Юнії кажуть, що через те вислід голосування не буде представляти справжнього настрою серед робітників підприємства щодо питання, яку юнію робітники вважають своєю представницею.

Уряд приказав фільмовим театрам у Ню Йорку зменшити число годин праці своїх робітників та взяти до роботи додаткове число помічників.

Ґвейлен, голова місцевого комітету „Найри", каже, що „Найра" знайшла тут роботу для 500,000 робітників.

КАНАДІЙСЬКИЙ НІКЕЛЬ ДЛЯ НІМЕЧЧИНИ.

За перше півріче цього року Голяндія спровадила з Канади шість разів більше ніклю, ніж за такий самий час минулого року. Нікель з Канади звичайно везеться до Ротердаму. Здогадуються, що майже ввесь нікель тільки проходить через Ротердам, а в дійсности його спроваджують до Німеччини. Як відомо, нікель придається на виріб гармат.

КУБАНСЬКІ СТУДЕНТИ ПРОТЕСТУЮТЬ ПРОТИ АМЕРИКАНСЬКОГО АМБАСАДОРА.

Кубанські студентські організації приготовляють велику демонстрацію з нагоди висідання на беріг американського амбасадора Весела. Студенти нахвалюються, що вони потраплять запобігти висадженню амбасадора на сушу, та грозять, що „вразі потреби" вжиють навіть сили. Вони вважають, що амбасадор Велес найбільше причинився до того, що американський уряд це досі не визнав уряду Куби, який вийшов з недавньої революції.

ЗНАМЕНИТИЙ ВИНАХІД У ФОТОГРАФІЇ.

Перед осінніми зборами Краєвої Академії Наук у Кеймбрідж, Масачусетс, предложено модель найновішої камери (фотографічного апарату) для знимання рухомих образів, яка потрафить знятй 6,000 фотографій на секунду, бо зможе схопити образок, коли отвір камери отвориться на одну мільйонову частину секунди. Цей винахід буде мати незвичайно важне примінення при розсліді руху тіл. При його помочі можна буде докладно прослідити, як рухає своїми крилами летуча птиця або муха. Розсліди над мухою, наприклад, уже доказали, що вона має летничий механізм, який дозволяє їй махнути крилом 200 разів на секунду. Такі розсліди будуть мати велике примінення в техніці.

ЛІТВІНОВ ВІДІЗДИТЬ, НЕ ПОЛАГОДИВШИ КРЕДИТІВ.

Большевицький комісар Літвінов, що приїхав на переговори з американським урядом щодо визнання російського уряду, вже поробив прощальні візити та відіздить з Вашинґтону до Ню Йорку. Справа кредитів для Росії все ще не вирішена, бо департамент стейту ще хоче вияснення щодо цілої низки питань. Полагодить їх мабуть аж большевицький амбасадор Трояновський.

УБИВАЮТЬ ОДИН ОДНОГО.

В Бергометі над Серетом (Буковина) справляли в графа Василька лови. Між загоничами були й 19-літний Юрій Боднарюк і 26-літний Ілля Чокан. По дорозі додому розпочали ці обидва ні з цього ні з того сварку. Боднарюк ударив Чокана легко по плечах, кажучи: „Я властиво мусів би з тобою порахуватися за те, що ти бив мого брата". На це слово витягнув Чокан ніж, всадив його Боднарюкови в груди і втік. Боднарюк мав іще настільки сили, що побіг за Чоканом і вдарив його буком так сильно по голові, що той упав безпритомний. Боднарюка відвезли додому. Не помогла лікарська поміч. Він умер, а Чокана жандармерія заарештувала й віддала стороженецькій прокураторії.

NRA
MEMBER
U.S.
WE DO OUR PART

125 ТИСЯЧ ДОЛЯРІВ ПОДАТКУ З ПЛАТНІ.

Манітоба зібрала $125,000 дво-процентового податку з платні. Цей податок обтягається із заробітної платні.

ЕПИСКОП ЗІВ СВОЇ ЧОБОТИ.

Дня 17 жовтня вінніпеґський архиепископ Стрінґер святкував річницю того часу, коли зїв свої чоботи. Було то тому 24 роки в Юконі. Він був тоді єпископом Юкону. Та в Юконі доріг не було. Нераз треба було їхати лісами цілі десятки миль. В 1909 році він і ще один чоловік, на імя Джонсон, були заблудили в юконських лісах. Блукали 16 днів і за той час поїли всі свої припаси, так, що в неділю, 17 жовтня, треба було варити чоботи і їсти їх. Каже архиепископ, що найсмачнішою частиною чобіт були підошви...

НЕБЕЗПЕЧНО БЕНКЕТУВАТИ У ВЯЗНИЦІ.

Перед судом присяглих у Марсейлі має станути молода, прегарна жінка, Жермена Д'Анґлемон, за вбивство префекта поліції. Підклад цього вбивства еротичний. Французи мають спеціяльну назву на цього роду судові справи: „пристрасні злочини" у значінні злочинів довершених у приступі пристрасти. Симпатія преси, а за нею і публики, була на боці обвинуваченої. Досі сидить вона у слідчій вязниці і жде на процес. Поліція сама не настоювала на те, щоби розмазувати всі обставини вбивства, які, видно, не промовляли в користь убитого. Крім цього Анґлемон мала інші широкі звязки, що сягали до визначних осіб. Такі справи мусіли би вигринути на процесі. Та ось у пресу попала звістка про те, який є дійсний „вязничний" харч гарної убивниці. Згідно з законом вона має право діставати до слідчої вязниці власний харч. Виявилося, що сусідній ресторан доставляє їй що дня бажанти, гомари, устриці і кілька пляшок шампанського вина. Ця ревеляція настроїла відразу всю опінію проти молодої Жермени, яка ввесь час прикидалася нещасливою дівчиною, що хоче відпокутувати свій гріх. Впливи її високих приятелів мабуть не поможуть; загал є тої гадки, що хто може бенкетувати у вязничній келії, той повинен виправдатися перед судом зі свого життя і вияснити, звідки бере гроші на княжі страви.

ПРИМХИ ПРИРОДИ.

У південнім Ґарці зрубали дерево, яке при перерізі мало виразний рисунок залізного хреста. Обрахували, що воно засаджене в 1813 р., саме тоді, коли Фридрих Вільгельм III. оснував ордер „залізного хреста".

МАНІТОБА ВЕДЕ ПЕРЕД У ВИРОБНИЦТВІ МІШКІВ.

Офіціяльний звіт з Оттави виказує, що провінція Манітоба веде перед у виробництві бавовняних та кропивяних мішків. Минулого року вироблено в Онтеріо мішків на суму $1,876,000, у Квебеку на суму $2,045,000, а в Манітобі аж на суму 3,060,000.

ОБМАНСТВО ІЗ СТЕМПЛЯМИ.

Хтось доніс до міністерства фінансів у Румунії, що стемплева фабрика в Букарешті попробила обманства в некорисність держави на сотки міліонів леїв. Фінансове міністерство повідомило про цей донос міністерство судівництва, а це зарядило слідство. Заарештовано якогось трафіканта в Букарешті. Старі запаси стемплів і векслевих блянкетів опечатано. Здогадуються, що обманства роблено таким чином, що видавано старі стемплі деяким трафікам, а ті приносили їх знову до виміни за нові й повторювано тесаме кількакратно. Може бути й це. Одначе від років аж до Чернівців докочуються поголоски, що в стемплевій фабриці виробляли й випускали в рух одночасно з правдивими й пофальшовані стемплі. Різниця є тільки у відтінюванню на обличу короля — в одних з лівого, в других з правого боку.

ЛЮДИ НАЛЯКАНІ ПАДУЧИМИ ЗІРКАМИ.

Португальські селяни в ночі 10 жовтня думали, що прийшов уже час страшного суду. З неба посипалася тьма-тьменна зірок. Люди налякались і почали дзвонити в церковні дзвони. В церквах почалися молебні... Та гроза страшного суду пройшла, коли настав ранок.

Подібний метеоричний дощ бачили тої самої ночі і німецькі селяни, але вони спокійно приглядалися цікавому явищу, бо вони знають з книжок, що то таке падаючі зірки або метеори. От яка ріжниця між ученим і темним народом!

Вчені здогадуються, що метеоричний дощ повстав із комети, яка розсипалася мабуть через свою старість.

ЗОЛОТО НА КУБАНІ.

Большевицька преса повідомляє, що в доплинах ріки Малої і Великої Лаби, що впадають до Кубані, викрито великі поклади золота. В місті Кейстон на Кавказі розпочато будову великої змеханізованої полокарні золота.

ДЕРЖАВ МАМУ ПІД ЗАМКОМ.

У Буенос Айрес в Арґентині поліція арештувала сина Сеньори Хосни Доамараль, коли показалося, що він свою 80-літню маму держав замкнену у невеличкій кімнатці цілий рік. Тому рік зайшла була родинна сварка про спадщину двох і пів міліона долярів. Опісля десь була пропала Сеньора Доамараль і її внук Сао Павло. По року пошукувань їх знайдено виморених та виголоджених у маленькій комірці.

ВБИВ БАТЬКА.

В Кудобицях (Зборівщина) Іван Буґайський застрілив свого батька, громадського секретаря. Син признався до вбивства. Випраздується тим, що програв із батьком процес за землю.

МАСОВІ АРЕШТИ УКРАЇНЦІВ ПІД ПОЛЬЩЕЮ

ЛЬВІВ (Західня Україна). — З усіх повітових міст Галичини доносять про ревізії в українських інституціях і масові арешти активніших одиниць зпоміж українського громадянства.

У Львові переведено нічю ревізію в „Академічнім Домі" при вул. Супінського й арештовано до 70 українських студентів.

Переведено теж ревізію в українській Ремісничій Бурсі у Львові. Поліція придержала о. Годунька, настоятеля бурси, й арештувала двох його учнів.

Найбільше арештують студентів, учнів гімназійних і семинарійних та адвокатських конціпієнтів, а також свідомілиших селян.

ДЕМОНСТРАЦІЯ ПЕРЕД ЛЬВІВСЬКИМ ВОЄВІДСТВОМ.

ЛЬВІВ. — Ще досі українські ґазети не мають змоги подати точних вістей про демонстрацію, яка відбулася на Губернаторскім Бульварі, напроти будинку воєвідства.

Постерунковий, завважившн демонстрантів, заалярмував поліцію, яка розігнала демонструючих. Поліційний аґент стрілив до одного з демонтрантів, котрий не хотів дати себе заарештувати, і зранив його в руку. Та за якийсь час почали надходити свіжі сили демонстрантів і прийшло до стрілянини між поліцією і демонстрантами, наслідком чого була ранена Романа Віталяківна, яку відвезено до шпиталю, де вона померла. Поліція арештувала 19 осіб, між ними Романа Равлика і кількох членів Орґанізації Українських Націоналістів, яких поліція пошукувала у звязку з замахом на радянський конзулят у Львові.

„ДІЛО" ПРО ЗБІЛЬШЕНУ ДІЯЛЬНІСТЬ ОУН.

ЛЬВІВ. — З приводу демонстрації перед польським воєвідством пише „Діло" у вступній статті таке:

„В останніх тижнях ми є свідками збільшеної активности ОУН. Стріли на вулиці Францішканській, стріли у совітському конзуляті, врешті вчора таємнича акція на т. зв. Губернаторських валах з новими стрілами. Щодо двох перших вчинків, то переведені вже наглі суди не залишають сумніву, що це були виступи ОУН. Щодо вчорашнього виступу маємо покищо комунікат ПАТА (польської пресової агенції), але він теж рішуче записує його на рахунок тієї української підпольної організації та одночасно подає вже деякі назвища. Три виступи впродовж одного місяця, і то в самому лише Львові, а одночасно в краю ідуть т. зв. шкільні саботажі".

ВІДПРАВА У ПРАВОСЛАВНОМУ СОБОРІ В ЛУЦЬКУ.

ЛУЦЬК (Волинь, Західня Україна). — В неділю, 29 жовтня, відправились і на Волині торжественні богослуження на інтенцію мордованих голодом наших братів над Дніпром та панахиди за померших наслідком голоду. У Луцьку відправив торжественне богослуження разом з панахидою епископ Полікарп. У богослуженні взяли участь великі маси народу. В часі відправи виголошено відповідну проповідь про голодові страхіття на Україні.

ЗНОВУ ПОВАЛЕНО ФРАНЦУСЬКИЙ КАБІНЕТ.

ПАРИЖ (Франція). — Міністерство Альберта Саро подалося до димісії, бо не дістало попертя в парляменті. Не було воно при владі навіть один місяць. А впало з тої самої причини, що й міністерство Даладіє, бо домагалося зниження платні державних урядовців, щоби в той спосіб позбутися буджетового дефіциту.

САМ СЕБЕ ЗАСУДЖУЄ.

ЛИПСЬК (Німеччина . — Марінус Ван дер Люббе, котрого судять разом з 4 іншими комуністами за підпал будинку німецького парляменту, викликав нову сензацію. Він заявив суддям, щоби вже раз скінчили з розправою, яка триває вже два місяці, і засудили його на 20 літ тюрми, або на смерть, бо він підпалив парлямент. Заявив теж, що інші підсудні невинуваті.

ШО ХВАЛИТЬ ГІТЛЕРА.

ЛОНДОН. — Відомий письменник Бернард Шо підносив підчас свого викладу канцлера Гітлера під небеса. Він казав, що Англійці були би теж Гітлерівцями, якби Англію стрінула така судьба, яка стрінула Німеччину наслідком божевільного Верзайського договору. Він теж заявив, що лице Гітлера висказує обурення, незадоволення, а такий вираз повинен бути в кождого державного мужа. А англійські державні мужі виглядають дуже ласкаво й приємно там, де їх лиця повинні паленіти з обурення.

Щодо Жидів, Шо не погоджується з Гітлером, а вважає, що було би доцільніше толерувати тих Жидів, які не женяться з Жидівками.

"SVOBODA" (LIBERTY),
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy		ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Ситі і Заграницею:	
One year	$10.00	На три місяці	$ 2.75
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На рік	$10.00

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ГРОМИЛИ ДАЛІ ВІДГРОЖУЮТЬСЯ

Ми жиємо в краю свободи слова, зборів та свободи організації. Те право прислугує теж комуністам. І ми його їм не відбираємо. На їх віча не ходимо і їх демонстрацій не розбиваємо. З їх переконаннями не годимося, але їх замотеличених голов не розбиваємо камінням чи палкою, а тільки розумовими арґументами.

Та большевики, не зважаючи на те, що є в зникаючій меншости, хочуть стероризувати 99% людей іншого способу думання ніж вони. Щоби діпняти свого, беруться за такі хуліґанські методи, як от ті, яких уживають до розбиття протисовітських українських віч, а які спричинюють пролив крови. Сіють вітер і, річ ясна, збирають потім бурю, бож самі взивають робітництво до розбивання віч і самі вказують, на кого треба напасти і кого побити. Колиж потім потече кров тих невинних, що впали жертвою большевицьких проводирів, тоді ті проводирі-хуліґани, щоби відвернути увагу від своєї власної вини, називають виновниками тих, що боронилися, що вважали злочином доводити до цього, щоби робітник побивав робітника, а ще гірше — Українець Українця.

Що більше, большевицькі хуліґани, які стоять у проводі, далі підюджують свою затемнену масу до ще дальшого побиття всіх тих, що орґанізують протисовітські виступи. Редакція одержала з Бостону, Вунсокет, Ню Йорку і з інших міст листи, в яких нам доносять, що большевія, у відплату за її розгромлення, взиває своїх симпатиків до хуліґанських виступів проти передових Українців. Нам доносять, що ті яничари скликують навіть спеціяльні наради в справі дальших хуліґанських виступів.

Все те, річ ясна, не залякає нікого від дальшої протисовітської акції. Це тільки дасть нам тепер нагоду відовчити отих громил раз на завжди від їх хуліґанських практик, бо кожда хуліґанська спроба московських служак відібється на їх власній спині. І хай вони знають, що вони, їх провід, по місцевостях і тут у центрі в Ню Йорку, відповідатимуть ще й перед американською владою за кождий евентуальний хуліґанський виступ, вислід тої пропаґанди, яку ведуть большевики в пресі, на вічах і листовно.

Оті громили мали нагоду переконатися, що наше зорґанізоване громадянство не узнає хуліґанства навіть у боротьбі з московсько-большевицькою зґраєю. Але разом з тим вони пізнали, як ми вміємо відповідати на большевицьке хуліґанство. І певно надалі відповідь нашого громадянства буде така, яка була тоді, коли ми боронили українську протисовітську демонстрацію в Ню Йорку.

ЦАРІ ПРОБУДЖУЮТЬСЯ...

В однім зі своїх останніх чисел подає віденський журнал „Фолькс-Цайтунґ" сензаційну вістку про отворення домовинин московських царів большевиками, де між іншим читаємо таке:

„Не опівночі, а в день, та в можливо простий спосіб, без великої паради й крику, як це вже звичай у Совітів, довершено там недавно у прияві окремої комісії, зложеної з 14 осіб, діла, яке неабияк ворушить уяву. Росія ось потребує грошей взагалі, зокремаж на допомогу для голодуючих (тільки не на Україні! — О. Г.). І тому виринула там думка пустити на продаж в користь тієї допомоги клейноди мертвих московських царів після того, як усі їх полишені на землі скарби помандрували вже дорогою всіх інших богацтв, а саме — до Америки. А про отворення царських домовин видала московська чека, під патронатом якої все було переведене, брошуру, якої цілю було припинити всі недогідні большевикам чутки, поширювані вже довший час у звязку з отворенням тих домовин та з релиґійною стороною справи. І саме з цієї брошури подаємо ми такі подробиці:

„Московські царі поховані в соборі твердині Петропавлоськ, де, подібно як у віденськім соборі Капуцинів домовини Габсбурґів, видвигаються півколом домовини царів, захованих у камяних саркофаґах. Отож як перша була отворена домовина царя **Александра III.**, — як відомо, батька останньоьго царя, Николи II., якого тіло завдяки майстерному забальсамуванню вдержалось так знаменито, що большевицька комісія, наперекір її дуже тверезому підходови до справи, не знала зпочатку, що почати, вагаючись забирати добро мерця, на лиці якого не помітно було ні одного рису смерти. Але по дорученню уряду мусіла комісія таки приступити до роботи, значить забрати мерцеви сі дорогоцінности, особливож шпаду, виложену всеціло брилянтами, та 124 золоті ордери, оздоблені дорогими самоцвітами. Оту роботу довершено упродовж добрих двох годин, після чого все списано. І таксамо зроблено з домовинами **Николи І.** та **Александра II.**. Забрано тут 470 вартісних річей, а крім того ще й внутрішні частини домовин, які були виложені сріблом.

„Одначе найбільш вражаючий момент настав у хвилю, коли приступлено до отворення четвертої з ряду домовини, а саме **Александра І.** В народі ось з давніх давен удержувалась віра в те, що Александер І. не був похований у домовині, яка вважалась домовиною цього царя, і вже козаки, що переносили її в собор, говорили про те. Той цар іменно хотів ще жити, а принайменше вмерти природною смертю, і тому, як кажуть, утік на Сибір, та що з ним там сталося — невідомо. І справді, коли тепер отворили його здогадну домовину, виявилось, що вона була — **неторкана і порожна.** Вияв, вага якого навіть попри те, що його можна було догадуватись, зробив таке враження, що ні один з чотирнацятьох членів комісії, і попри всю свою тверезість і безпардонність, не в силі був опертися йому. Затеж дуже багатою добичею обдарувала комісію **Катерина II.** Її обличе лишилось упродовж століть майже незмінене. На шиї було в неї намисто із самих діямантів, зовсім не гірше від славетнього діямантового намиста королеви Марії Антоанети, яке — як відомо — до нинішнього дня не принесло Габсбурґам ніякого щастя. Головний камінь тут два рази більший, ніж діямант Когінур (один з найбільших у світі), тільки шліфтування тих діямантів таке немодерне, що до якогонебудь ужитку вони придатні тільки поодиноко. І подібно, як у домовині Александра І., знайдено в домовині Катерини записки, які за останною волею небіщиків мали з ними неотворені мандрувати в могилу. Та тепер вони в короткім часі будуть подані до прилюдного відома.

„А й цар **Петро І.**, той, як кажеться, революціонер на престолі, не зазнав пощади від теперішніх носіїв влади в Росії. Але якщо хвиля отворення домовини Александра І. була найбільш вражаюча розкриттям тайни, що її вона ховала, то отворення домовини Петра могло нагнати членам комісії просто смертельного страху. **Бо рівно з хвилею, коли віко преважкої труни двигнено, мертвий цар раптом підвівся з домовини мов живий і ніби сів.** А причиною такого нечуваного інциденту було, як виявилося, те, що знаменито забальсамований труп усім тягаром великанського тіла Петра лежав — чому так, не знати — **на движимій пружині,** яка, поки домовина була замкнена, подалась під тілом уповні, але як домовину отворено, в один мент відскочила вгору, пориваючи мерця з собою.

Тілож Петра збереглося найкраще з усіх. Але на велике невдоволення комісії не знайдено в його домовині ніяких дорогоцінностей, бо по наказу Петра дали йому в домовину тільки плян видвигненого ним колись Петербурга та деревляні моделі всіх будівель, що завдячували своє повстання Петровій ініцияттиві. Отак і не добули большевики в Петра нічого, та ще й наїлися страху, коли він з отворенням домовини, ніби ще раз скипівши царським гнівом на „непокірних ворохобників", рушився зі свойого двіста-літнього ложа смерти. І як усі інші домовини царів, так і домовину Петра замкнено, і тепер вони знову стоять собі півколом у Петропавловську, а дотеперішній добуток з тієї одинокої у світі ексгумації клейнодів обчислюють на 28 міліонів шілінґів".

О. Г.

МУЗЕЙ ВИЗВОЛЬНОЇ БОРОТЬБИ УКРАЇНИ.

Голос Акад. Ст. Смаль Стоцького на анкету Музею в справі Українського Дому в Празі.

Якщо ми, Українці, нація, хоч не державна, всеж таки нація, а не голота, то **мусимо** це виявити тим, що високо шануватимемо народню спадщину, „діла незабуті дідів наших", народню традицію; **мусять** нам бути святі усі памятки великого народнього зриву української визвольної боротьби, **мусимо** збудувати для них храм на вічну память і науку будучим поколінням; **мусимо** перед цілим світом показати, яку велику ціну має у нас народня культура; **мусимо** „Музей Визвольної Боротьби України в Празі" примістити у власній домівці.

Ми мусимо. Мусимо **усі без виїмку,** хто почуває себе Українцем, приналежним усею душею до української нації.

Якщо мусимо, то зробім це **зараз.** Не можна відкладати. Кождий нехай дасть, що може, хочби найменшу лепту, але **зараз,** і Український Дім у Празі, домівка Музею Визвольної Боротьби України за кілька місяців буде готова на славу України.

В повній свідомости святого, морального обовязку збіркову акцію **мусить** перевести авторитетна орґанізація, авторитетна особа в кожній провінції. Від того обовязку ніхто не може відказатися. Управа Музею Визвольної Боротьби в Празі нехай якнайшвидше порозуміється з цими орґанізаціями, а вони вже знатимуть, як у себе таку збірку найшвидше перевести. Бо як би ми не спромоглися на яких 500,000 кч., на ту ціль, то був би це великий для нас сором.

Гей, враз по короні, по 2, по 5, по 10, по більше, як хто може. Покажім усі козацьке завзяття у визвольній боротьбі за „честь, за славу, за братерство, за волю України!"

„Бо пора це великая єсть!"

Дорогі Земляки! Я переконаний, що Ви мене добре розумієте і сповните дочиста свій обовязок.

Ст. Смаль Стоцький.

Від Управи Музею. Пожертви надсилати на адресу Директора Музею, проф. Д. Антоновича: **Prof. D. ANTONOVYC, PRAHA-Nusle, 245. Czechoslovakia.**

НА БІЖУЧІ ТЕМИ.

ЩО РОБИТИ З ВІЛЬНИМ ЧАСОМ?

Що наслідком розвитку машин люди будуть мати більше вільного часу, всі вже нині знають. Та не всі знають, що з тим вільним часом робити. Недавно для цеї справи відбулася конференція. А ось уже спеціяльна книжка зявилася про цю справу, та й то лише про вільний час шкільної дітвори. Автор книжки застановляється над питанням, як школа може заповнити дитині вільний час заняттями, корисними для дитини.

Дитину, як відомо, лекше навчити штуки користування вільним часом. А як навчити цеї штуки старшу людину?

ЛІКАРІ Й ОПЕРАЦІЇ.

Медичний комітет, фінансований фундацією, званою „Комонвелт Фонд", видав острий осуд на лікарів за їх похопність до операції підчас пологу.

Каже комітет, що з 2,041 пологів, ним розслідженних, лиш у 5 процентах випадків треба було робити операцію. Та лікарі робили операції в 24 процентах випадків. Наслідком цього була більша смертність серед положниць.

Так лікарів критикує комітет, зложений із самих лікарів. Треба, видно, вчити про порід не тільки матері, але й лікарів.

ЕВРОПА И МИР.

„Европа й цілий світ знаходиться у стані дивного неспокою", каже чехословацький президент Масарик. „Цього неспокою світова війна не створила, але вона його скріпила".

Коли світова війна показалася людям зарадою на неспокій Европи, то наскільки скорше покажеться нова війна як зарада неспокійному світови?

НЕОСТОРОЖНІ КОМУНІСТИ.

Підчас недільної демонстрації проти Гітлера нюйорські комуністичні симпатики кричали: „Гони аґентів націстичних убивств з Америки".

Комуністи мабуть забули, що в Америці є ще одні аґенти вбивства. Ще хтось готов собі взяти приклад з комуністів та перефразувати їх кличі.

З маслом на сонце не треба лізти. І каміння не повинен кидати той, хто самий має скляний дах.

ЯК ПЕРЕПИСУВАТИ РОСІЙСЬКІ СЛОВА ПО АНГЛІЙСЬКИ.

З нагоди відвідин большевицького комісаря Літвінова ґазети заговорили про те, як переписувати англійською азбукою російські слова.

Президент Рузвелт писав на кінці слова „Літвінов" букву „V", а Літвінов написав своє імя через „FF". Ґазети пригадують, що Київ (він у них російське місто) пишуть аж на три способи: KIEV, KIEF, KIEFF.

Імя композитора Чайковського пишуть або по німецьки: TSCHAIKOWSKY, або по французьки: TCHAIKOVSKY. Тепер „Таймс" радить писати просто: CHAIKOVSKY, але сумнівається, чи люди, привикнувши до одного з двох перших способів, згодяться тепер до кращого й простішого третього способу.

Дискусія, як бачимо, ще не вирішила питання транслітерації російських слів в англійськім письмі. Чи можемо ми тепер дивуватися, що є ще так багато спірних питань щодо транслітерації українських слів?

ОСІННЮ В САДІ

З німецького.

Маленький котик спить. Він поклався на подвірю під бозом, що вже горить яркими красками, а червоні й жовті листочки падають собі на нього. Це вже був би час занести котика знову до його мами, але, бач, маленький брате, поки це буде, ми ще погуляємо по саду, невже? А він, ще ввесь надиханий сонцем і сонністю, дається взяти на руки, мявкає трохи, дивиться мені просто у вічі, а далі віддається з насолодою рухам колисання, коли я його несу. Гаразд, ходім у сад!

Але маленький, розколисаний князику, якогою дорогою тобі найкраще? Проміж цвіти, чи стежкою фільософів, алеєю поета, затишком дубів, попід смереки, чи левадою?

Бо до саду веде багато доріг.

Та мій малий котик не каже нічого; він, приплющивши очі, дає себе нести на зустріч тій усій красі довкола. Любе, дрібне сотворіння! Якже гарно йдеться мені, коли почуваю твоє ніжне тепло в обіймах!

Від пів́дня синіє наді мною небо і проноситься понад вершки дерев мовчазним летом ворона. В неї геть чорні крила, ясно сірою плямою шия, а зубчасті крила відрізуються гостро від прозорого неба. Над скошеною левадою стоїть тонкий туман, поодинокі, призабуті жмути сіна пахнуть на сонці, а коли наступиш на них, то в повітрю танцюють манюсінькі пилинки. Малий котик пчихає.

А з обидвох великих каштанів падає спокійно й важко, одно за одним, листя на тяжкий камінний стіл, при якому, як кажуть, працював колись поет. І від того часу краса його поезії овіває не тільки затишок з каштанами і з водограєм, а й увесь сад, преображуючи його подихом неземної казки. І ти справді забуваєш про всяку турботу, коли розмріяним оссіннім днем ідеш через прегарний сад. Бо хіба й не розмальовується рай з давніх давен як — сад?

Ось ряди винограду. Листя жевріє жовтою краскою, відтінь зеленого є тут і трохи червоного. Поодинокі грона так і простягають до сонця кожну ягоду, а горобці вже мабуть позабирали собі з них свої пайки. Може хтось хотів би гніватись на них за те, але ви дивіться тільки на такого горобчика-збиточника: ось він сидить собі, скубе дзюбком ягідку, повертає головою на всі боки, крутить хвостиком тай водно своє цвір-цвір. О, справді, святий Франце з Ассізі, воно не можна не любити твоїх пташків!

І коли я так у задумі ступаю левадою, паде мені під ноги повільно кленовий листок, за яким гонить швиденько вертливий листок з бука, і обидва вони рівночасно припадають до землі. Справді —годинами можнаб отак приглядатись тому, як то листки падуть на землю, кожний по свойому. Один з них паде зовсім рівно, інший крутиться із швидкістю блискавки довкола себе, той тріпається боязко в повітрі, а тамті линуть, повні безконечного спокою, вниз. Словом — кожне дерево повертає інакше своїх діток в лоно матері-землі. Тут і там нападаного листя вже малі купочки, і щось шарудиться в них: це кури, що у вогких глибах листя надіються знайти червака або комаху.

А ген високо, вершками дерев проскакує вивірочка, вилискуючись до сонця своїм кожушком, жовтим, як у лиса. Сидить вона собі на горісі, а між лабками в неї — горішок. Лукаво поглядає вона на мене згори, прегарний хвіст мов віяльце позаду себе, та кидає мені вкінці зелену лушпину просто на голову. Яка сміливість! Особливож, коли подумаєш, що на дереві орішків усього дванацять, з яких саме дванацятий в чепурних лабочках вивірки. Та як воно там і не булоб, з дванацятьох орішків не вижиєш ніяк, а той гризун угорі гарний собі, хоч малюй його! Я ще завжди стою під старим горіхом і дивлюся захоплений вгору, а й мій пес, Бурші, що прибіг до мене, помахуючи хвостом, припав до дерева, спершись передніми лабами об стовбур, та скавулить до злодійкуватої вивірки. Тількиж, що Бурші із зовсім інших причин так хвилюється нею: в нього ось прокинулась ловецька гарячка—йому так жагуче хотілосяб піймати вивірку, так жагуче! Але ні, коханий Бурші, лиши її; ти не піймаєш тієї танцюристки висот ніколи, а тут, під яблінкою, дивися—скільки малих, червоних яблок у траві.

— „Бурші, сюди!"

Та тут раптом щось починає стукати: коротко, гостро і твердо.

Обережно йдемо ми за цим стуком. Високі сосни і ялиці вгортають нас своїми тінями, сонце розмальовує тремтючі сяєва на землі, засіяній скрізь хвоїнками. Стук, стук, стук! Соснові трісочки танцюють у повітрі, тонесенькі, ніби золотий порох, а тарчаста жовна, цупко причепившись до стовбура дерева, довбає кору, комах шукаючи. Стук, стук, стук! Зрештою не чути ніякого звуку ніде: скрізь довкола нас просто врочиста тиша. Гладкий і легкий ґрунт ліса стишує всі наші кроки так, що нас троє тут, я, пес і котик, ми в цій хвилі наче зачаровані постаті з казок. І коли я в якусь хвилю дивлюсь на котика, він розкриває очі. Великі, блакитньо-сині очі! — „І невже зачарували тебе, маленький князику?" — шепочу я. Але котик тільки дивиться на мене, зчудувано й загадочно, і сплющує опісля повіки так, що між ними лиш вузенька, сонлива щілочка. А втім припадає до мене вже й пес — трохи ніби негодуючи, з заздрости через котика — і ніби праохє йти далі. Та я, вспокоюючи його, гладжу його голову і називаю Бурші — „бурлакою Господа", що йому мабуть подобається, бо він дуже привітно махає хвостом. І тут звідкилясь лине до нас якась мельодія, ні, не мельодія, а тиха музика, невловна звуками з невідомої далечі, та проте така якась рідна, що ти кожну пісню проспіваєш під її акорди. Вгадуєш: котраж то пісня йде так? Але ні — краще не вгадувати, а так собі легенько гуляти лісом, дивитися, як тремтять сонячні сяйва і слухати між тим гомонів тієї музики...

Дикі рожі яснікоть червоним цвітом, заблукана бжола бренить псови понад ухами, а він, хватаючи, клящне в ряди-годи недбало зубами. Легкий вітрець скидає на нас з дерев червоні й жовті листки, і тут ми виходимо на леваду. Бабине літо розвивається у повітрю тонким павутинням, а ген там, глибоко в долині — село, де саме дзвонять. Це знак, що хтось умер. Числю удари дзвонів. Коли два удари, то це — жінка, а три — чоловік. Це жінка.

І раптом обхоплює мене думка про смерть, і чогось мій погляд паде на сад, ніби шукав би я тут чогось. А в цей мент, обривається з кленового дерева листок, пурхнув спершу вгору, до неба, а згодом лине повний безконечного спокою та чудесної самозрозумілости щораз глибше додолу, щоб там оконечно — спочити.

А я тут думаю:

Колиб то й нам доводилось умирати таксамо; таксамо, як отому листкови! І я ввесь тону в думках, і ще більше кохаю тепер мій сад, удвоє більш люблю його...

Переклав **О. Г.**

ГОЛОД У РАДЯНСЬКОМУ СОЮЗІ.

„Число худоби на Радянщині впало на половину від року 1929".

Лондонське Українське Бюро подає:

В попередніх звідомленнях подали ми дальші витяги з англійської преси про положення на радянській Україні, з яких слідно, що радянська влада всіми способами старається переконати світ, що небезпека голоду проминула. В тому дусі мусять писати й кореспонденти англійської преси, бо в противному разі не одержать дозволу на перебування в Радянщині. Для обзнайомлення українського загалу з такими повідомленнями подаємо одну телеграму, яку вислала агенція „Брітіш Юнайтед Прес" з Москви 1 листопада ц. р. Телеграма має заголовок „Число худоби на Радянщині впало на половину в порівнянню до року 1929".

„Худоба й вівці — подає телеграма — вигибають тисячами в „голодових полосах" Радянщини, на Україні, північному Кавказі, нижній Волзі та Казахстані, на землях, де голод зібрав жахливі жнива в людському життю минулої зими.

„Радянські урядові круги обчислюють, що смертність у тих околицях, з причини браку засобів поживи минулої зими, це цеї весни виносила 10 відсотків усього населення. Не всі смертні випадки були спричинені тифом і іншими недугами, як наслідок голодування.

„Безнастанне зменшування живого інвентаря становить одну з найбільших перепон у поправленню життєвих обставин.

„Які є дійсні статистичні дані про живий інвентар краю — це майже державна тайна. Але всетаки світ знає, що **Українська Радянська Республика втратила від року 1929 приблизно половину своїх коней, корів і безрог і три четвертини всіх овець, які мала.** Можна сміло припускати, що й інші землі, як північний Кавказ і Казахстан, стоять не краще від України, і що решта земель у порівнанню з роком 1929 також втратила багато зі своєї худоби.

„Дуже важною являється обіцянка держави дати до розпорядимости селянам один міліон телят.

„Радянська влада робила розпучливі старання, щоб закрити перед світом брак поживи, який давався дуже відчувати, і щойно тепер, коли вдалось опанувати положення, виходять факти на світло денне.

„Чужинецьким кореспондентам було заборонено відвідувати Україну і північний Кавказ і щойно у вересні цей заказ знесено. По селах, де панував голод і зневіра, тепер є чим голод заспокоїти і панує надія (!). Хоч селяни, в порівнанню до західньо-европейського мірила, все ще є страшенно бідними, то всетаки мають запевнену деяку скількість хліба на прожиття. В порівнанню до минулого року, то це можна назвати добробутом".

Як цей „добробут" виглядає в дійсности, можна собі уявити. Є ознаки, що з першими морозами марево голоду вирине ще в страшнішому виді, ніж дотепер.

Німецький поет Христіян Грабе (1801-1836) любив випити. Ночами пив, а в день спав. Раз напоминала його господиня:

— Як вам не стидно так до пізна спати, сонце вже від шість годин зійшло.

Грабе відповів:

— Гарне порівнання! Сонце вчора в 8-мій годині пішло на спочинок, а я поклався щойно в 3-тій годині ранку!

ОДНА ЛЕКЦІЯ ІСТОРІЇ ГОРІВКИ

Зі смертю „шляхотної спроби", як прихильники прогибіції звичайно називали, перед американським народом знову виринає питання, що робити з торговлею алькогольних напитків. З хвилею, як прогибіція перестане бути законом, уряд мусить мати закон, який докладно означає, хто має право торгувати алькогольними напитками та під якими умовами. Це питання буде одним з перших питань, яке вирішуватиме новий конгрес, як він збереться в січні 1934. року.

Буде це велике рішення, яке матиме глибокий вплив на американське життя. Від цього, як постановить закон, буде залежати дуже багато: не тільки добро великого числа бизнесменів, але й добро широких кругів громадянства.

Саме тепер, ставувши перед цими далекосяглими проблемами, американське громадянство почуває, що воно до вирішення цеї проблеми як слід не підготоване. Тому американські громадянські діячі випустили працю Реймонда Б. Фосдика й Алберта Скота, котра появилася заходами Ракефелера, а котра трактує якраз про цю справу: (TOWARDS LIQUOR CONTROL. By Raymond B. Fosdick and Albert L. Scott. With an Introduction by John D. Rockefeller, Jr., Harper and Brothers).

Може найбільше повчаючою частиною цеї книжки є історичний вступ. З нього читач довідається про преріжні способи „контролі алькоголю". Бачимо, що в Америці ще до заведення загально краєвої прогибіції примінювано всякі зразки. Від сотки літ стейти мали закони про контролю алькоголю, та нема вже способу, якого не вжито в Америці.

Наприклад, самий лише стейт Месечусетс пробував по черзі строгі дозволи, потім обмеження прогибіції, далі так звану прогибіцію на зразок стейту Мейн, опісля дорогі дозволи з правом громад ухвалити прогибіцію в себе (так звана „локал опшен"); далі стейт вертається до обмеженої прогибіції, потім переходить знову до системи торговлі за дешевими дозволами, опісля знову переходить до системи свобідної торговлі з дорогими дозволами й місцевою прогибіцією.

Лекція цеї історії ясна. Історія показує, як тяжко помиляються ті, котрі думають, що є десь золотий спосіб для „контролі алькоголю". Коли люди пробують одного способу, потім другого, і знову вертаються до першого, щоб опісля це закинути та пробувати чогось третього, щоби й це закинути та вертатися до старого, або пробувати ще щось новішого, то ясно, що ніхто не має чародійної палички, якою можна махнути та все полагодити якнайкраще. Розвязка може прийти не на основі якоїсь засади, а тільки по довгих пробах ріжних засад, по довгім підшукуванню найкращого способу. Хто знає, чи є взагалі „найкращий" спосіб: може є тільки способи, більше або менше підходячі від інших, а абсолютної досконалости тут нема, як у багатьох інших заходах людини.

ПОДЯКА.

Я, нижче підпиана членкиня 192 від. У. Н. Союза, Тов. Запорозька Січ, щиро дякую головним урядникам У. Н. С. за скоре виплачення мені посмертного в сумі $500 по моїому мужеви Атанасі Чорнобай. Також дякую місцевим урядникам за їх труд і членам відділу за їх участь у похороні.

Параскевія Чорнобай.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ЮТИКА, Н. Й.

З життя громади.

Місто Ютика, Н. Й., має понад сто тисяч населення, а і наших Українців, кажуть, є пару тисяч душ. На превеликий жаль, при народній роботі є зникаюче число, а решта на сором і шкоду топляться в чужому болоті. Наразі поділюся з шановними читачами „Свободи" тими здобутками, які завдяки свідомим одиницям прикрашують скарбницю українського надбання. І так: є тут гарна українська церква, а побіч неї аж дві гали. Понад двацять років істнує тут братство св. Апостолів Петра і Павла, що належить до нашого славного батька, Українського Народного Союза, як відділ 58-мий; є тут й організація Сестриства Пречистої Діви; є тут також потрохи зорганізованої молодіжи; є танцюристи школи артиста Василя Авраменка, є хор, а навіть щойно недавно зорганізована орхестра і новозорганізований Горожанський Клюб. Декому видалосяб, що все є гаразд у тутешній українській кольонії. І я признаю, що дійсно є несогірше, та жаль тільки, що одиниці працюють аж з кривдою своїх родин, а сотки байдужні до тої міри, що є наймитами наших кровожадних ворогів. Вони, хоч називаються Українцями і навіть співають українські пісні, хваляться, що співають навіть „Ще не вмерла Україна", а не хочуть знати того болючого факту, що тільки: „В своїй хаті своя правда і сила і воля".

Хоч деякі засліплені кричать, а то й пишуть, що церковщина перешкаджає організації, то правда є та, що наше національне життя почалось при церквах і дальше при церквах продовжується. От найкращим доказом того є, що при тутешній українській церкві в Ютиці все, що жиє справжнім українським життям, то тільки завдяки рідній церкві. Навіть хочби скромні жертви на народні цілі збираються при принагідних церковних функціях. Приміром такого твердження нехай послужить доказ: Недавно відбулись хрестини на фармі у чесних гром. Івана і Юстини Налепа. По обрядових церемоніях господар, Іван Налепа, з приємністю дозволив, а гарні люди, куми Марія Сороковська і Стефан Калинович, попросили гостей зложити добровільні жертви на національні цілі і гості зложили 17 долярів. Жертвували: сам господар, Іван Налепа, $5; по $2: Марія Сороковська, Стефан Калинович; $1.50: Теодор Сень; по $1: Григорій Гриб, Осип Новіцький, Микола Дячок, Михайло Ярема; по 50 ц.: Катерина Барбушак, Михайло Гусак і Катерина Пісько. Разом зложили 17 долярів. Колиб усюди по наших кольоніях Українці памятали за збірку на народні справи, то „Не плакалиб діти, мати не ридалаб". Хай радіють згадані жертводавці у своїх благородних серцях, що сповнили народній обовязок, а Всевишній нехай їх і охрещену дитину Анну збереже на довгі і щасливі літа! Гроші вислано до Обєднання.

Заходом церковних чинників уладжено два передвиборчі „бенкети". Один 30-го жовтня з нагоди передвиборчих промов кандидатів републиканської партії, а другий 5-го листопада для кандидатів демократів. Урядниці і деякі членкиці Сестриства Преч. Діви мозольно працювали в кухні, що з добровільних датків наших фармерів, бизнесменів і інших, а про які постарався громадський працівник Петро Ликтей, зладили такі українські страви, що Американці не могли нахвалитись. Наші молоді танцюристи відтанцювали кілька національних танків, хор відспівав гарні пісні, а орхестра грала музику ріжних композиторів. Ці два бенкети зробили великий розголос і тому наша громада морально скріпилася на сто процентів. Колиб тільки дальшого спокою і згоди поміж тими, що вже є зорганізовані, то за якийсь час вернулисьб наші нещасні люди від чужої мачухи до своєї рідної матері, бо: згода будує, а не згода руйнує.

Щиро відданий.

ВКАЗІВКИ ДЛЯ КОМУНІСТІВ, ЩОБИ ПОВОДИЛИСЯ КУЛЬТУРНО.

Зпочатку большевики хотіли виявляти свою „революційність" між іншим розхристаністю, брудом і нечистотою, бо, мовляв, чистота, чиста одежа, це прикмета „гнилого заходу". Тепер стараються від того звернути. Запримітила це й англійська письменниця Е. Вінтер, яка відвідала СРСР. Авторка видала книжку „Червона енергія". Вона стверджує, що між населенням СРСР тепер замітне змагання до зовнішньої культури й цивілізації. Відділ „Гигієнічного виховання" в Горком (давніше Нижній Новгород) дав навіть видрукувати летючки, які ставлять у комуністичних їдальнях. На тих летючках є вказівки, як треба в їдальні культурно поводитися. Цікавий зміст тих летючок. Сказано там нпр.: „Вмивайте руки перед їдженням. Не ставте на стіл капелюха і торби. Не їджте та не пийте з одної посудини з ким би то не було. Сіль із сільнички не беріть руками. Муштарди не беріть своїм ножем або вилками. Не оставляйте на столі недокурків. Коли несете тарілку, вважайте, щоби ваші пальці не замочилися в її містоті. Не плюйте на долівку та не розносіть бруду!"

Е. Вінтер подає багато большевицьких анекдот, узятих із дрібних подій буденного життя. Одна з них така: Учитель на годині рахунків питається ученика: „Як я куплю скринку яблок за 25 рублів і при відпродажі зароблю ще 25 рублів, то скільки матиму?" „Три роки ізоляції!" відповіли ученики хором.

Письменниця Е. Вінтер зазначує, що останніми часами в СРСР дивляться вже поважніше на подружа та розвід ніж давніше. „„Подружа на пять хвилин", які спричинювали стільки розводів, уже не заключується так легко. Вже починають відноситися з пошанівком до одноженства, яке ще недавно вважали „буржуйським забобоном".

ПРОЦЕС ЗА ВБИВСТВО ГОЛУВКА

(За краевою українською пресою).

(23)

Свідок Тадеуш Дембіцький, ст. постер. слідчої вязниці, знає Барановського від 1928 року. Назвище Барановського постійно виступало на поліції у звязку з ріжними українськими справами. Вже від 1929 р. вистерігався кланятись Барановському на вулиці, щоби не зробити Барановському медвежої прислуги в його „роботі". Почав підозрівати Барановського, що він працює на дві сторони, від часу, коли Барановський вказав поліції на Сеника, а тимчасом Сеник довідався, що його інвіґілюють, ще передтим, заки інвіґіляція розпочалася. Говорив про це з ком. Білевичем, що „тут щось не в порядку" і через те зрікся інвіґіляції Сеника. Барановського вважав завжди як поважного члена ОУН, бачив його нераз у товаристві ріжних членів УВО.

Барановський виясню, що він попереджував Чеховського, що Сеник виїхав до Городка і він „не винен", що його не зловили. Його інформації були правдиві.

Обор. д-р Крайценавер стверджує, що хоч подробиці плянованого замаху на Східні Торги, подані поліції Барановським, потім не показалися зовсім точними, а проте про **сам плянований замах Барановський доніс поліції і це була правда.**

Свідок Владислав Хімяк, пшодовнік слідчої поліції, догадувався давно, що Барановський є на службі поліції. Почав недовіряти Барановському від часу, коли з зізнань Максимюка довідався, що Барановський говорив з Максимюком про гроші, здобуті в нападі на амбулянс під Бібркою, — а Барановський про ту свою розмову з Максимюком Чеховському не доніс.

Оборонець д-р Крайценавер стверджує, що Барановський говорив надкомісареви Білевичеви в присутности свідка про револьвер, який продав у крамниці Купчинського у Львові, та розказував історію того револьверу.

Свідок Ян Гірни, ст. пост. слідчої поліції. З запитів оборонця д-ра Шухевича виясню-ється, що Гірни був колись хорунжим УГА (предсідник інтервенює тут і перебиває оборонцеви).

Обор д-р Шухевич цікавиться, чому свідок каже про Бунія, що той казав Голувка „спшонтнонць", — адже Буній говорив усе по українськи. Як те слово зоветься по українськи?

Свідок: Буній зізнавав на поліції по польськи і те слово сказав теж по польськи.

Свідок Юзеф Федунішин, підкомісар слідчої поліції, репродукує інформації, які Барановський подав поліції про вбивство Голувка (згідно з актом обвинувачення).

Д-р Шурлей питає, чи свідок Федунішин, знаючи ОУН, гадає, що ОУН могло виконати замах, не рахуючися з українськими інтересами на терені Ліґи Націй.

Свідок: Це могло бути з огляду на анархізацію низів, яка часто буває в революційних орґанізаціях.

Обор. д-р Роґуцький питає свідка, на як підставі, на підставі яких фактів, свідок зізнав у слідстві, що особа Голувка була зненавиджена в українських націоналістичних колах.

Свідок фактів ніяких не подає, а покликується лише на нагінку української націоналістичної преси проти українських політиків, які „засіли за одним столом **з катами** українського народу". Про це була окрема летючка ОУН.

Обор. д-р Роґуцький стверджує, що Голувко раз єдиний зійшовся з українськими націоналістами і не міг бути знаний українським націоналістам зі своєї політичної діяльности так дуже, щоби вони його ненавиділи.

Обор. д-р Шухевич стверджує на підставі запиту до свідка, що провід ОУН ніде не виступав проти особи Голувка.

(Далі буде).

ПОДЯКА.

Я, нижче підписана, складаю сердечну подяку головним урядникам У. Н. Союза за уділення мені допомоги з фонду допомогового в сумі $75, котрі стали мені великою помічю у моїм тяжкім положенню із моїми дітьми з причини довгої слабости мого чоловіка. Також дякую місцевим урядникам за їх труд.

Кличу до усіх тих, котрі ще не є членами У. Н. Союза, щоби найскорше вступали в членські ряди, бо наша орґанізація дбає про своїх членів у часі їх нещастя і дає їм батьківську поміч.

Олена Горбата,
Филаделфія, Па.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА.

Дня 12. листопада померла в Норвіч Стейт Санаторіюм, Норвіч, Конн., **Антоніна Вітяк,** жінка Йосифа Вітяка, члена відділу 18 У. Н. Союза в Сімор, Конн. Покійна захорувала весною і її відставлено до лікування до стейтової санаторії, де невблагана смерть перетяла її життя. Була матірю 13 діточок. Покійна походила родом з Кривої, повіт Горлиці, Західня Україна. Похорон відбувся дня 14. листопада при великім здвизі ріжного народу. Хоч день випав непогідний із сніжною метелицею, однак це народу не відстрашило. Спи, дорога наша товаришко, сном вічним. Хай тобі на чужині буде пером нерідна земниця. Полишила ти зелені гори і цвитучі долини задля кусника хліба й знайшла смерть ген далеко від української землі.

Семен Вітяк.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

ДІТРОЙТ, МІШ.

На інвалідів.

З нагоди 20-літньої річниці подружя громадян Мацейовських зібрано на візвання дес. Укр. Армії, Івана Нагорняка, $5, які вислано до Обєднання з призначенням для інвалідів. Жертвували Мацейовські, Поливка, Семенюк, В. Шеремета Гнатович, Кузь і інші гості.

—o—

ЕЛМАЙРА, Н. Й.

З панахиди на інвалідів.

В неділю, дня 12 листопада, відправлено в укр. грек.-кат. церкві панахиду за борців, полеглих за волю України, а місцевий священик перевів збірку на інвалідів, яка принесла $13.85, які відослано до Обєднання.

Не зібрано так багато, бо в нас безробіття. Але що можемо, то даємо. Згадаю, що наш братства й товариства жертвували теж на Український Павільон, а крім того переведено на ту ціль подвійну збірку. І в нас є українське серце й українське почуття і ми раді би допомогти нашому народови добитися кращої долі й дійти до сонця волі.

Григорій Левуш.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

СТРАШНИЙ ТАРЗАН.

(98).

Як Тарзан вскочив у незнану кімнату, Пансат вийшов з неї крізь отвір у противний стіні та скоро засунув тайний механізм. Майже в тій хвилі камінь ударився об камінь, а за хвилю роздався подвійний стукіт за Тарзаном. Не було треба Тарзанови другого доказу на те, що він знову був бранцем у святині Людона. Він стояв не рухаючися. Цим разом він уже не дасться вкинути в яму грифа.

З даху падало слабе світло. Відколи запали двері, він не чув другого звука. Як його очи привикли до темноти, він побачив, що його кімната мала яких 15 стіп вширш. Спираючися на коліна й руки, він обмацав долівку. Мацаючи довкола стін, він знайшов двері, якими він увійшов. На противній стіні були другі двері, якими вийшов той, що забрав з собою лейді Грейсток. Одні й другі двері були закриті камінними плитами.

Людон, найстарший жрець Алюру, тепер облизувався, коли Пансат приніс йому гарну бранку. Він з радости затирав свої костисті руки. „Тебе жде велика нагорода за це", сказав він. „Якби ми тепер мали ще того, котрий каже, що він є Доруляото, ми мали би все в порядку". „Я маю його, пане", сказав Пансат. „Що?!" — крикнув Людон, не вірючи своїм ухам. „Ти маєш Тарзана-Джадбуру? Живого, мертвого?"

„Я взяв його живцем", сказав Пансат. „Він тепер у малій кімнаті, яку старі предки збудували для тих, котрі є засильні на те, щоби з ними змірятися око в око". Людон ледви міг здержати свою радість. Він сказав: „Ти добре справився, Пансате. Я...—Тут застрашений жрець вбіг у кімнату. „Скоро, пане!"—він крикнув, — „коридорі повні вояків Джадона; вони зближаються сюди тайним проходом". Всі чули, що його страх має добрі основи.